

ДІЛО

Виходить що-дня рано крім понедіків. РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пош. Конт. почт. шлук. 26.724. Адреса тел.: „Діло—Львів“. Число телефону 261. Рубрикує редакція не вперше.	ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині:		Ціна оголошень: Строчка четвірок, двохви- това 40, з додатком 20, з повістю 80; в редакційній части і К. Подорожжя по містах і зручності 100. Міжнародні строчки і К. Стабілізовані за окремих умов. Одні аршірнік четвірки у Львові 10 с. на провінції 12 с.
	місячно	2.70 К.	
	чвертьрічно	8 —	
	піврічно	16 —	
	піврічно	32 —	
у Львові (без доставки):			
місячно	2.40 К.		
чвертьрічно	7 —		
піврічно	14 —		
піврічно	28 —		
За зміну адреси платить ся 50 с.			

Видав: Видавничча Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 18. лютого 1917.

Буде тому во три тижні, як принесло „Діло“ звістку про теле-раму, яку гурт українських емігрантів у Швейцарії вислав до президента Вільсона з нагоди його (тодішніх) мирових заходів. Зміст дещо був очевидно такий, який при таких нагодах зазвичайно буває: привіт мировим зусиллям і зазначене українського національного становища. Значіння таких привітів не треба недоцінювати ні перецінювати. Ніхто розумний не бачить у них багато більше крім вислову конвенціональної чемності, який рівночасно служить за пригадку чи позначку існування даної національності. Ніхто тямучий не вважає-ме таких дещо за великі політичні акти, до яких треба би „займати становище“ і т. п. Не так однак стало ся з українською дещею зі Швейцарії до Вільсона. До невільного для одержала наша редакція до поміщена або до „приватного відома“ вже неменше трьох протестів проти тої дещиці. І річ цікава: проти змісту дещиці ніхто із знаменитих протестантів не арестує, (бо її нема проти чого протестувати!), а протестує ся тільки проти висилаючого підмету. Яким правом — мовляв — посміє він (тут приходять усікі більше або менше соковиті епітети для висилаючого), не пославши мене, вислати дещу? Я (імярек) рішучо протестую, і т. д.

Що загалом вже сама дещица не занадто цікава; що вже зовсім не цікаві загалом імена і претенсії протестантів, — це типовим українським „індивідуалістам“ і ма думку не приїде. Кождий з них хоче „протестувати“ навіть проти в принципі доброго діла, тому тільки, що хтось инший, не попросивши його дозволу, ділом взяв ся за справу.

Таких українських протестів, письмом, друком і словом, заживали ми в останніх роках і заживаємо нині доволі — не тільки в боку швейцарських земляків наших. Для дрібничковости, парафіянщини і примітивного анархізму нашого „інтелігентного“ протестанта протести сі в признакою клясичною. Однак ваш невилічний парафіяннин не тільки протестує при кожній нагоді, або й без неї, — він неменше завваго лавєть ся, по амозі як найгрубше.

Ось учора одержали ми (по кількох місяцях перерви в доставі) анов низку українських газет з Америки. Цікаво розглядаємо серед їх змісту — і що знаходимо? Три чверти простору сих часописів займають статі, новинки, справозданя з ніч — всі на одну тему і в однім томі: зажерті сварки і грубі лайки. За що? Передовсім за дуже цікаву „проблему“: чи галицька парламентарна репрезентация українська „зрадила“ українській нації і „запродалась“ правительству й Польщі, чи може не зрадила і не запродалась? „Свобода“ думає, що ні, а „Народна Воля“, орган „опозиції“, вважає, що так. Чому вважає, що так? Тому, бо на погляд „незалежних“ політиків з „Народної Волі“ українська парламентарна репрезентация внагоді маво і (очевидно) тільки про око заарестувала проти акту з 4. жовтня 1916. Ось в чім річ. Огис

„обманці“, „зрадники“ і передовсім „запроданці“ — вони всі і всі ті, котрі їх боронять, себто сторонники „Свободи“. Таке повторюєть ся на ріжні лади на сторінках органів наших заморських земляків. Tout comme chez nous — сказавби Француз — тільки, що сям разом „обманцями“, „зрадниками“ і „запроданцями“ мали-би бути п. віцепр. Романчук і найближші товариші загалом поважаного ветерана нашої політики! До таких „мудрощів“ додумалась наша американська опозиція. Difficile est satyram non scribere.

Дивлячись на все те, людина тільки раменами здвигав: яка все однакова душа сього українського покоління — чи виявляєть ся вона серед чужої обстанови, в Швейцарії й за Оксаном, чи на своїм обіастию — у Львові і Відні!

3 перед двох літ.

Арештоване Українців у Львові під російським наглядом.

Нинішньої ночі з 17. на 18. с. м., припадають дволітні роковини першого масового арештованя російськими властями видніших Українців у Львові. „Освободителі Подаремної Русі“ занявши Львів, поробили при помочі тутешних москвофілів точні списи оставших у Львові видніших Українців і в ночі з 17. на 18. лютого 1915 р. зарядили генеральну ревізію по їх мешканцях. Тої ночі арештовано у Львові около 60 Українців, між ними директорів „Дністра“ д ра Степана Федака, д ра Володимира Охримовича, дир. „Народної Торгелів“ Зячківського, ректора дух. семінарії д ра Боцяна, адвоката д ра Миколу Шухевича, емер. радника вис. суду кр. Льва Шеховича, священиків з Юра о. радника Теофіля Бобикевича, о. д ра Горишкевича і о. д ра Соболя, редактора „Нового Словя“ Миколу Курцебу, урядника „Провидія“ Івана Івашка, урядника унів. бібліотеки д ра Богдана Барвінського, гмін. професора о. Ярослава Левницького, власт. реальности Василя Грицькова, Василянина брата чика Гродького, залізничного шлюсаря Миколу Бучинського, університетських студентів Стафіняка, Войнарівського Осипа Партику, Осипа Неділку, Ловницького, Евгена Чубатого і много, много инших, котрих імена і назвица повинні подати ті, що з ними тоді сиділи. Між арештованими була також наша звісна громадянська діячка Константина Малицька. Арештованих примішено в арештах при вул. Казимирівській, звідки за якийсь час випущено деякого на волю, а решту задержано аж до хвилі вивезеня до Росії (в маю 1915 р.).

В слідуючих днях переведено дальші арештованя — часто серед білого дня на вулиці. Тоді арештовано між иншими: адвоката в Яворова д ра Романа Секула, лікаря д ра Олександра Барвінського, редактора видавництва „Провидія“ Юліяна Балницького, адв. кандидата д ра Івана Бандля, урядника кр. Союза ревіз. Івана Тишкевича, урядника кр. Виалу Осипа Лотоцького, переплетника Івана Чарнецького і ин.

В марті 1915 р. арештовано майже весь персонал тов. „Дністер“ і посла д ра Теофіля Окуневського з Городенки та о. Осипа Іванця, декана з Реченова коло Львова, що як раз тоді були в „Дністрі“ в мешканю свого свояка пок. д ра Евгена Озаркевича. Нових арештантів приміщено здебільша в вазничі при вул. Баторія, де вже від довшого часу сиділи перші арештанти українські політичні (ще з осені 1914 р.) дир. книгарні Наукового Тов. ім. Шевча. Дермаль і нотаріальний кандидат Михайло Мочульський.

З арештованих померли в львівській вазничі міс в час наладу студенти Стафіняк і Вой-

наровський, а на заслано в Росії Кость Паньківський і Микола Бачинський.

Велику більшість арештованих в лютім 1915 р львівських Українців вивезено опісля до Росії і розмішено здебільша в Сибірі (головно в далекій снісейській губернії), де пробувають досі.

З тодішніх арештантів позволено вернути до Львова тільки одному д-рови Федакови.

О скільки знаємо з достовірних вісток, богато в політично-засланих Українців зі Львова (і взагалі з Галичини) жие в Росії в великій нужді. Обовязком нашої суспільности є прийти їм з помочю. Недавно оголошено зазив в наших часописях до жертв для політично-засланих галицьких Українців, але сей зазив минув майже зовсім без саїду.

Пригадуючи нині нашу мартирологію з перед двох літ, звертаємо ся ще раз до нашої суспільности з просьбою, щоб складала датки на жертви російського наїзду, присилаючи гроші на адресу тов. вк. кредиту „Дністер“ у Львові, вул. Руська 20 ч. кв. вкл. 10.200.

Один підводний човен затопив за добу 51.800 тон.

БЕРЛІН (Ткб.) Бюро Вольфа доносить: Протягом 24 годин один з наших підводних човнів затопив: один поміничий кружляк, два поміничі кружляки чи може транспортів пароходи і один транспортний парохід — разом 51.800 тон містоти.

Щоби зрозуміти сю цифру, як взагалі цифри, подавані в приводу заостреної війни підводними човнами, пояснимо, що на основі міжнародного порозуміння мірять ся торговельні кораблі тонами брутто, числячи на одну тону 2.83 кубічних метрів. Щоби з числа тон брутто одержати містоту нетто віднімаєть ся від того числа весь простір корабля, який займають мешканя для офісирів і моряків, машини, кітли, склад вугля і т. д. Так дістаєть ся число тон нетто. Тони брутто і нетто є тільки мірами простору і не мають нічого спільного з тоною ваги (=1000 кг.) Ише значне мас тона при воєнних кораблях, де вона означає вагу витисненої кораблем водної маси.

При торговельних кораблях, о які ходить в війні підводними човнами, тона означає звичайно тону брутто — 2.83 кубічних метрів, себто весь простір корабля.

Бої коло Гориції.

Перед більшими підприємтями на Італійським фронті?

Воєнний кореспондент „Frankfurter Zig.“ Вірт доносить 13 с. м. з Італійського фронту: Головне значне наступів проти Гориції лежить в тім що Італійці в сій області, єдиній, де за цілу війну осягнули рід успіху, з наступаючих стали оборонцями. Тепер вони не тільки далекі від того, щоб виперти австро-угорські відділи з їх гірських становищ на схід від Гориції, але не можуть навіть перешкодити їх новому сходженню в долину Сочі. Бдиним „анвалієм“ Італійцями містом не тільки панус артилерія ген. Боровича, але й його піхота присунула ся аж до краю міста, так що Гориція в дійности не є телер Італійська, тільки лежить між обома лініями. Маві наперед висунені відділи Італійців, які мають невдачну задачу з огляду на престиж держати ся в зовсім опороженім місті, не можуть в сїм нічого змінити. Для властивих італійських боєвих відділів Гориція є тільки областю переходу і про дійсне стратегічне чи навіть політичне пановане не може бути мови.

З огляду на се, що гарматні бої тут і в суміжній на південь області Красу вросли вчора до великої нагазности, можна тут швидко ждати більших підприємств.

Чому треба нам зорганізованя красної опіки над дітьми?

Реферат на зборах 13. о. м. в „Українській Бесіді“ у Львові.

І. Попри вногі інші, дуже великі нещастя, які теперішня війна нанесла вже дотепер нашому народові, одним без сумніву з найбільших є масове сирітство зі всіма наслідками, які воно в конечности за собою потягне.

Нема вправді покищо статистику, яка би цифрами промовила до нашого переконання, але вже на основі тих даних, про котрі довідуємось з дзєвників,—як на пр. що між 40 000 населеня, евакуованого зі східної Галичини до західної, находить ся аж 17.000 дітей в крайній нужді;

число сиріт і занедбаних дітей зростає в сотки тисяч!

Що їх чекає? Більшій часті тих дітей грозить рішучо небезпека смерті з причини незвичайно тяжких обставин, особливо по містах, а се: через брак поживи, одежі, через вину і мокру хату; не забуваймо, що се організми, які що йно розвивають ся, і є вони вже третій рік без молока, без хліба, каші і ин. поживних артикулів, а при тим виставлені на студні.

Річ ясна, що серед таких обставин більша половина дітей не є в силі вдержати

Я лишаю на разі на боці другий важний момент, т. є повне занедбане духового вихованя у дітей в часі війни, се, що діти, не маючи ніякої опіки, або тільки опіку слабой матери, дичіють в застрашаючий спосіб,—а хочу звернути увагу тільки на чисто фізичне житє і кажу, що нашому народові, більше чим кождому иншому в Галичині грозить страшна депопуляція і дегенерація,

Ся велика небезпека є для нас ще о стільки небезпечнішою, що ми її на жаль не бачимо і не доцінюємо належно її розмір в і наслідків,—а вона таки існує, зближаєтє до нас, і то з такою зєліною, невідкличною конечністю, що навіть при найбільшм напруженю сил зможемо її тільки зменшити, але зовсім її усунути не потрафимо.

Кажу—при найбільшм напруженю сил—т. зв. маю на думці таку акцію, до якої станув би весь наш зорієнтований загал і доложив всіх сил, щоби зменшити то нещастє, яке висить над нами.

Тимчасом такої акції у нас білком не видно, а що найсумнішє, то ся обставина, що маю є людий, які взагалі интересують ся сею справою.

Щож зроблено доси у нас в напрямі опіки над дітьми?

В грудні 1915 р. отворечо у Львові заходом невеликого гуртка людий сирітський захист ім. митр. Шентницького і поміщено в нїм дотепер 200 сиріт.

В три місяці пізнішє повстала така сама інституція в Перемишлї і пригорнула дотепер около 300 сиріт.

Правда—праця сих двох комітетів в заслугу на повне признанє і наша суспільність може бути вдячною тим людям, що вже другий рік жертвують свої труди для загальної справи.

Однак все те, що доси зроблено, є тільки дрібною частиною тої праці, яка повинна і мусить бути зробленою, коли депопуляція і дегенерація не має прибрати прямо катастрофальних для нашого народа розмірів.

Д-р С. Витвицький, мабуть одинокий, що з поза Комітету забрав і, с. м. в „Ділі“ прилюдно голос в справі сиріт, каже дуже слушно, що „стільки України, скільки Українців“. Так, на ніщо не припадуть ся всі концепції наших політиків, даремними будуть всі жертви житя і кровин наших героїв, шкода говорити про економічну відбудову краю, як не буде для кого його відбудувати,—як зпід наших ніг усунеть ся фундамент народної будівлі!

Колї горить хата, то прещє ратуємо з неї в першій мірі найціннішєе дочасне добро, т. є. житє людське, а доперва відтак добро матеріальне.

Чомуж суспільність наша не бачить того, що тепер горить наша народна хата і що з тої пожежу треба насамперед ратувати житє людське, бо тільки тоді буде з ким і для кого зачинати кожду иншу працю. Се клич ратуваня людського житя є нині моральним приказом нашої народної совісті і ми відповімо за него перед Богом, історією і народом!

Се праця того рода, що: 1) не ємєє бути не зробленою, 2) не можемо допустити до сего, щоби хто инший нас в тим виручив.

Уважаю за річ злишню наводити мотиви до тих обох речєнь, бо маю честь промовляти до самих інтелігентних слухачів, які добре мене розуміють.

Для того — щоби не гаїти часу — переходжу до властивої річі, т. є. як повинна би виглядати таа наша краєва організація.

В швігні 1916 р. зєвдзував ся деякі німецькі застити у Відні і коло Відня; при сїй нагоді був я в Zentralstelle für Kinderschutz und Jugendfürsorge, яку отворено забуть ще перед 10 літами при мін. внутр. спр., і якої управителем є тепер мініст. секр. д-р Ледерер, а вкінци старав ся також пізнати організацію

Mittler- Witwen- und Waisenfond, якого председателем є міністер гр. Вікенбург.

З розмови з обома тими панана зрозумієтє, що центральні власти будуть субвенціонувати акцію опіки над дітьми в поодиноких краєх, але хотять мати до діла тільки з красною репрезентацією, а не з поодинокими, льокальними захистами.

Річ впрочім зовсім зрозуміла.

Звідти поїхав я до Берна на Мораан, де опікою над дітьми займаєтє ся окреме товариство на статутах під назвою: „Deutsche Landeskommission für Kinderschutz und Jugendfürsorge in Mähren“; душею сего товариства є його секретарка а-на Маргарета Роллар, б. учит. школи виділ., про яку вже у Відні говорено мені, що се ein weiblicher Aroseit.

Вона зрезигнувала з учит. посади, бо їй в школі було за тісно, не могла позбутись гадки, що ріанчасно, коли вона учить в класі готє 50 дітей, гинуть в краю без опіки тисячі дітей при її дорогого народа.

Отже покинула школу і посвятилась ермінізаційній праці для цілого краю.

Ся пані представила мені дуже звичайно і головних начерках сутї роботи товариства, його організацію і дотеперішні успіхи.

А коли відтак оглянув я ще міський три опіки над дітьми і побачив, як там знають про кожду німецьку дитину, в чїх вона руках і що з нею дієтє, то мені отворились очи і я зрозумів, що ми під тим зглядом находимось одобрєх 25 літ позаду за Німцями, та що нема пильнішєї, більшє реальної і богатої в усїх „політиках“, як зєятись нам безпоровочно до такої самої праці для нашого народа.

Для поясненя скажу наперед, що на Моравії жинє 70% Чехів, а тільки 30% Німців, отже Німці мусять уживати великого складу есергї, щоби устоятись перед чєським заливом,—і се є для того їх тамошня організація і ті способи, якими вони боронять себе перед схєжєванєм, надають ся найкрасшє для нас до вєслідованя. Зараз по пєвороті з Берна виготовив я 7 мая 1916 р. загальний начерк такої організації для нас, розіслав всім членам „Украєпарх. Ком. опіки над воєн. сир.“ у Львові і деяким особам в поза Комітету.

Дотичне мєє внесене звучало так:

„Ходить о те, щоби обняти пляною і систематичною опікою всі ті українські діти в Галичині (сироти, неправесні, занедбані, убогі і хорі), котрі такої опіки конче потребують, без неї можуть або передчасно умерти, або одержати лихе вихованє, або виховатись не для своєго народа.“

(Конець буде) о. В. Лициня

Програма австрійських Німців.

ВІДЕНЬ (Тхб.) На останнім засіданню соціальної комісії Німецького Національного Союзу Християнсько соціального Союзу і Християнсько соціальної партії прийнято спільну програму, яка має бути подана до відомо президента австрії. Програма обинмає отсі точки:

Сипле, сипле, сипле сніг...

Сипле, сипле, сипле сніг
З неба сірої безодні;
Мірядами летять
Ті метелики холодні.

Одностайні мов жура,
Зині мов лихача доля,
Присипають все житя,
Всю красу лугів і поля.

Білий кидим вабути,
Одубіна, отупіна
Все покрия, стискає все
До найглибшого корія.

Сипле, сипле, сипле сніг,
Кидим вачке налягас.
Молодий огонь в душі
Мєркне, слабне, погасас.

Іван Франко.

Книжка, на яку треба звернути увагу.

Масмо на думці „Памяткову книжку Союзу за визволеня України і калєндар на 1917 р.“, якої зміст ми вже подали в сїй час в бібліографічній відділі. Однак ся книжка заслугує на те, щоби звернути на неї увагу в окремій статі й порозити як найширшим кругам нашої читаючої публіки.

Є се величезний том, який обинмає ст. CV + 388, отже до 500 сторін друку і пова калєндарєв та калєндарних інформацій містить богату літературну і публіцистичну матеріал.

який справді робить книжку памятковою. До сього додати, що книжка прикрашена 103 ілюстраціями.

З богатого й цінного змісту зазначимо що найважчий є.

І так масмо тут докладний сгляд воєнних подій за 1914—15 р., зладжений В. Темницьким, і огляд воєнних подій упершм півроші 1916 р., якого автор підписаний буквами П. Т. Огляди зладжені дуже добре і читателі ся в интересом.

В статі п. н. „Українські Січові Стрільці“ дав В. Темницький докладний історично інформаційний нарис про наше сучасне українське війско.

В звязок з сим нарисом треба поставити статі: І Боберського п. н. „Соціалський рух в австрійській Україні“ і І. Чупрєв п. н. „Січовий рух в австрійській Україні“. В „Січах“ і „Соколах“ сїяло ся те зерно, з якого зродили ся Українські Січові Стрільці.

Далі в сїм звязку треба зазначити статю д-ра І. Крипкевича п. н. „Історія українського війска в нарисі (I. Книжні часи, II. Початки воєначини, III. Гетьманщина, Січ, IV. Українські війскові організації в Галичині в 1848 р.).“

Інформації про наші політичні організації в часі безпосередно перед війною і підчас війни дають статі: М. Лозинського п. н. „Українське представництво в Австрії“, В. Темницького п. н. „Загальна Українська Рада“ і А. Жуха п. н. „Союз визволеня України“.

В статях Богдана Лепкого п. н. „Чим жива українська література“ і Василя Сіновича п. н. „Короткий огляд української літератури“ масмо історично-інформаційні нариси з історії нашої літератури.

Популяризаційне значєє має статя Д. Цєгельського п. н. „Зєдихи звязли ся і що значать назови Русь і Україна“. То саме можна сказати

про статю В. Левницького п. н. „Як живеть ся українському народові в Австрії.“

Статя С. Кузика п. н. „Потреба самостійности України з народно-господарського погляду (як Росія визискує Україну)“ має крім сєє синє агітаційного характеру також трийвішнє наукове значєє.

Найціннішєа річ в книжці — се велика праця Володимира Дорошенка п. н. „Україніство в Росії (Новішій час)“. На більше ніж 100 сторінках (246—354) автор подає докладну історію розитку українства в Росії від початку українського національного відродженя. Богатство змісту оцінить читач хоч би з написаня розділів: Періоди в центра українського руху в Росії. — Початки українського відродженя (Пєдєлавсько харківський період). — Сорочкові роки (Шевченка і Кирило Мєтодієвське братство). — Кінець 50-их і початок 60-их років. — Сімдесяті роки. — Вісімдесяті та дев'ятедесяті роки (Указ 1896 р. — Доби реакції. — Драгоманів). Дев'ятисоті роки: I. Перед революцією. II. Революція в реакції. — Політичний рух (Українські громади в I. і II. Державній Думі). — Реакція і українство. — Розвиток українства в часі реакції: Праця ілюстрована портрєтами знаменїтїших українських діячів.

Сим кінчємо наше вичисленє. Поминуло ми, очевидно, багато річєй, які, розумієтє ся, мають вартість, — та годі вичисляти весь зміст в статі, яка має за ціль вказати тільки на найважшїє річи.

Думаємо, що в нашого огляду читач не бачить, що книжка, на яку отєє звертєтє ся увагу, заслугує на те, щоби знати місце в українській хаті, в якій цїкавлять ся українською справою і українською книжкою, то значить, а хаті кождого освіченого Українця.

1) Згуртоване сил для санації суспільних і господарських наслідків війни. 2) Останнє в союзі з Німеччиною. 3) Змагання до тіснішої економічної злуки з Німеччиною і — в міру господарського розвитку — поступенне змагання до цілово-торговельного союзу, а також закладуване торговельних договорів з третіми державами спільно з Німеччиною і залежене відповідної області збуту. 4) Зміна конституції, на скільки показала ся потреба цього, і зміна регулятивної палати послів. 5) Запевнене Німцям в Австрії становища, якого вимагає державний інтерес. 6) Реформа адміністрації, вдержанні і індивідуальний розвиток самоуправи країв і громад. Заведене в Чехії поділу на округи і запевнене відповідної законної охорони для німецьких меншостей в інших коронних краях. 7) При переведенню відокремлення Галичини по думці царського письма з 4. падолиста 1916, увага на те, щоб розширена автономія цього найбільшого коронного краю не довела до розвільнення державної злуки і щоби при сім під кожним оглядом зберігано і забезпечено інтереси держави, особливо військові, фінансові і комунікаційні. 8) Законне заведенне німецької державної мови в розмірах відповідних інтересам держави. В краях з більше мовами треба углядишити в уряді і школі потреби населення, яке говорить нишою мовою. 9) Запевнене німецького характеру німецьких країв і части країв, особливо столиці Відня. 10) Оборона інтересів Австрії при управлінню господарських відносин з Угорщиною.

В РОСІЇ.

Соціалістичний план революції? — Замах на міністра маринари.

КОПЕНГАГА. (Ткб.) Російські газети доносять: 11 соціалістичних членів Думи, які належать до головної управи воєнного комітету, арештовано під закидом, що вони допустили ся вчинків проти публічного безпеченства. Слідство виказало, що вони планували революцію, яка мала би обхопити цілу Росію.

КОПЕНГАГА. (Ткб.) До „Berl. Tidende“ доносять з Петрограду, що на міністра маринари Григоровича виконано на вулиці революційний замах. На нього напало двоє незаних людей, але він був також узброєний і своєю ходнокровністю зміг їх відігнати. Вони втікли непізнані.

Війна підводними човнами починає робити вражінє.

Що зробить Америка.

„Neue Zürcher Zeitung“ пише: В італійській пресі очевидячки зміцняєть ся переконанє, що заострена німецька війна підводними човнами є більше ніж блуфом, що вона ставить антант перед поважні проблеми, а навіть, що недостача поживи, вугля і сирих матеріалів для воєнного промислу може при брати такі розміри, що насувають ся порівняне з трудностями, від яких терплять центральні держави. Признає се отверто „Corriere della Sera“, говорячи в дописі з Лондону про безперечний початковий успіх заостреної німецької війни підводними човнами, про вислід, який може захопити Німеччину йти далі тою дорогою, приймаючи навіть в обчисленє небезпеку виповідження війни Америкою.

Ся небезпека наблизилася особливо по затопленню трансатлантичного пароходу „Каліфорнія“. Америка перебуває тепер час дождання, який використовує для приготувань. За першим актом явної ворожнечі мусить піти виповідженє війни. В Вашингтоні оцінюють положенє спокійно, але загально павує переконанє, що тільки чудо може відвернути війну.

Далі пише газета, що в міродатних американських кругах мало виглядів має план, щоб торговельні кораблі планди в товаристві воєнних. Се потягло би за собою втрати воєнної флоты, яку Америка мусить оберігати для воєнних цілей. Одним способом оборони торговельних кораблів було би їх артилерійське зброєнє.

Спосіб зголошування воєнних шкід.

Поміч для селян і підприємців

В попереднім нашім повідомленню в „Ділі“ з 13. с. р. про „Поміч для селян“ поясняли ми, що всі селяни (також підприємці, як нижше), які понесли шкоди наслідком воєнних подій, мають право жадати від ц. к. будівельних Експозитур субвенції в натурі або грошак, зглядно від гая Воєнного Кредитового Заведення в Кракові, або від „Земельного Банку гіпотечного“ чи „Крайового Союзу Кредитового“ у Льво-

ві, або „Руської Шадниці“ в Перемишлі низькопроцентової позички. Хто отже доці з того ще не користав, нехай зголосить ся особисто у свого управителя ц. к. будівельної Експозитури і зажадає, чого йому треба, найліпше з відповідним письмом в руці, або коли особисто не може там явити ся, нехай зверне ся письменно поштою з представленням своїх шкід і бажань що-до відбудови, зглядно до висше наведених фінансових інституцій що до позички.

Значучею, що ц. к. будівельні Експозитури ділають з рамени ц. к. намісництва — Краєвої Централі для господарської відбудови Галичини, і думаємо, що не було би звернути ся з другим таким самим письмом до ц. к. намісництва — Краєвої Централі для господарської відбудови Галичини, як вони того жадають; в тім письмі треба зазначити, що в тій самій справі звернено ся вже до ц. к. будівельної Експозитури в даній місцевості.

Зголошувати шкоди найліпше на формулярах, які видала друкарня І. Егера, Львів, Пасаж Гавсманч. 5, і які можна і в нас дістати за зворотом ціни і пересилки. Формулярів є кілька рохів на різні зголошенє, як: воєнних чинитів в польсько-українським тексті, реклямації рільників і реклямації інших категорій в німецькій мові і — що нас тут найбільше обходить — отсі в польсько-українським тексті:

Формуляр А. Зголошенє шкід, спричинених війною в рільничих підприємствах. Ціна 40 сот.

Формуляр В. Для власителів торговельно промислового або гірничого підприємства та для пошкодованих всіх інших звань або зарібкових галузей (з виїмком рільників). Загальне зголошенє воєнних шкід. Ціна 40 сот.

Формуляр С. Для власителів торговельно промислового або гірничого підприємства та для пошкодованих всіх інших звань або зарібкових галузей (з виїмком рільників). Окреме зголошенє шкід війною заподіяних власителів підприємства на власности, положеній поза місцем виконувания підприємства. Ціна 40 сот.

Формуляр D. Зголошенє менших воєнних шкід (до 1000 корон). Ціна 12 сот.

(На пересилку і опакованє другий треба долучити, на случай замовлення в нашім бюрі, 20 сот. на звичайну послілку, зглядно 60 сот. на поручену. Гроші посилати найліпше в марках).

Кому справляє трудність виготовленє відповідного поданя, спровадженє і виповненє тих формулярів, і кому не залежить на приспінєнню справи, той нехай напише принайменше зараз „порученю“ лист або кореспондентку і подасть там місцевість і дату, свою точну адресу, рід шкоди і прошенє о поміч в натурі або грошак яко субвенцію, зглядно о низькопроцентову позичку, — хоч се протягне справу на довгі місяці.

Звертати ся з письмами загально треба з одної сторони до своєї ц. к. будівельної Експозитури, а з другої з таким самим письмом, що вже висше сказано, до ц. к. намісництва — Краєвої Централі для господарської відбудови Галичини в Кракові, вул. Чиста ч. 16, для відбудови рільництва Секція I., зглядно Ринок ч. 30, для відбудови торговлі і промислу Секція III.

„Українське Товариство для поширеня ремесла і промислу“. Львів, вул. Зіморевича ч. 20.

НОВИНКИ.

Львів, 17 лютого 1917.

— Французське виданє книжки проф. Смальки п. н. „Die russische Welt“ появило ся в Швайцарії п. н. „Les Russes et les problemes religieux du monde russe“ (Berne, Ferdinand Wyss 1917, стор. 404-590). Про сю книжку писали ми в свій час і в приводе французького виданя її можемо тільки відкликати ся до тих наших виводів. Краківської „Сзас“, говорячи про книжку Смольки з великими похвалами, значає, що „недоволенні з неї показали ся тільки деякі органи руської опінії, прим. „Діло“, зрештою нераде всім пронам відібраним руському питаню антипольського характеру“; далі „Сзас“ тишить ся, що книжка проф. Смольки буде протиділати тенденційним публікаціям, якими „Русини, зближені своїм напрямом до „Діла“, засипують Европу“. — Неважє „Сзас“ думає, що в польсько-українським питаню є також „Русини“, які своїм напрямом не є зближені до „Діла“ і які є задоволені книжкою проф. Смольки? Українське громадянство про таких не знає, а який би по-вили ся, то тия самим відсудили би себе від української національної спільности!

— Ц. к. управа табору для збігів в Гмінді створила українську низшу гімназію враз з при-

готовляючою класою для учеників середних шкіл. Наука в згаданій гімназії вже розпочала ся, і ведеть ся кваліфікованими силами. Дирекція сєй гімназії звиває молодіж, що перебуває по ріжних бараках, квартирах і т. д., щоби як найкорше прибувала до і мінау і вписувала ся до школи.

— Сьогорічний літний час в Німеччині розпочнєть ся на основі рішеня Союзної Ради 16. двітня о 2. год. над раном і скінчить ся 17. вересня о 3. год. над раном. Сю чогу переходу до літнього часу вибрано з огляду на потреби велиничого руху.

— Ген. Даниль полковником всіх прибічників гвардій. Цісар видав отсе віручне письмо: Сидемізію становище полковника всіх прибічників гвардій при Моїм Дворі і поручаю сью функцію капітанови моєї першої прибічної гвардії лучників ген.-полк. Вікторови Данклеві.

— „Війна і вихованє“ — вишла дит. д-ра Остапа Макарушки викликає незвичайне зацікавленє і широку дискусію, якої продовженє буде в понеділок 19. с. м. в „Народнім Домі“ на II. поверсі, сая іа, в годині 5. по полудни. Членів і гостей о числену участь просить „Учительська Громада“.

Нові книжки і виданя.

Українсько-німецький Самоучок. Зладив О. Солтис Третьє виданє. Львів 1917. Стор. 128. Накладом видавництва: Бібліотека позиточних видавництв, видає А. Окпінш (Львів, вул. Кадетська ч. 4) В передмові до сього виданя „Самоучка“ пише автор: „Коли кількатисячї перші наклади сего підручника розійшли ся в короткім часі і тут в краю і серед робітничих кругів за границєю, приступив я отсе, користаючи з критичних заміток та принагідних филозифічних порад, до написаня нового, справденого та значно поширеного українсько-німецького Самоучка“.

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

„Пяткова система“.

На необхідну потребу удержаня 35 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дорожчі і важливіші для української справи, хочочі як найкорші і найбільшійшї жертви

II. батйон 36 плавк ру. обор 270 К, які зложили: пол. Курат д-р Лаба 50 К, хорунжі: Сандуляк 40 К, Васкан 20 К, Евстафівич 20 К, Козарійчук 20 К, Алексієвич 20 К, Гнідий 40 К, Перч 20 К, Марковецький 20 К, підоф. Никифорак 10 К і штабфельд. Вашиванюк 10 К і кличуть всіх офіц. Українців і III. батйону того самого полку. — Ольга Весоловська з Підгородя 5 К: Анну Дудкевич Рогатин, Катерину Бігусову Візенберг Моравя, надпор. Н. Капусту полєва почта 234, чет. М. Глатюка, чет. Северина Левичського пол. почт. 191. — о Іван Кузьмо вич Лавочне 25 К: о. совітника Миколи Селезіну парохца Яччина, о. декана Дидика парохца Нарєва, о. декана Кравцеца парохца Кореліч і о. Стефана Крижановського парохца Либохори. — о Григорій Дяків Городславичі п. п. Гаї к. Львова 10 К (Дн.), і о Гр. Дяків Город. п. п. Гаї к. Львова 20 К (Дн.). — Іванна Затхєївна учителька Бічарова 5 К (Дн.). — Дмитро Стефанович в Тустановичах 10 К (Дн.): Антіна Попєла в Тустановичах, о. Адріановича Юліяна катехита в Бориславі, о. Дмитра Бахївського сотрудуника сист. в Тустановичах, Амалію Модрицьку учительку в Тустановичах, Анну Войтовичівну учительку в Дрогобичі, — адресат Балтарович в Золочеві 10 К (Дн.): о. Амбровія Білика ігумена Васидіян в Золочеві, о. Йосифа Кравчука катехита в Золочеві, о. Володимира Бука, кооператора в Золочеві, Емілію Антонікову власт. реалн., начальницю складку „Народної Торговлі“ в Золочеві, — Юлія Назаревича учит. в Чистогорбі — К.: Комарницьких, Івана Левичського, Олімпію Любичуку, о. Дм. Габлу, о. Мих. Гробельського і учит. Казиміру Бороніану, — о. Гр. Калімон Ридкова Воля 10 К (Союз): о. декана Кипріяна Хотинського в Ярославі, о. Андрія Наконечного в Заїкові, о. Стефана Дороша в Корениці і о. Івана Калимона в Хотинці, — Евген Шепарович в Криничі 5 К (Дн.): Володимира Шепаровича в Стрию, Анатолія Стрийського в Ярославі, д-ра Е. Макарушка у Львові, д-ра Я. Г. радиского у Львові, Семена Хандогу в Моравській Остраві, — Коля о. д-р. бєць Іван — St. Georger 20 К: (Дн.): Івж. Левичського Філіпа Борислав, о. Личинського Івана Борислав, о. Сендзика Івана Молрич в Дрогобич, сотника Ляора Івана Schwere F. K. 24 хорунжого Татарського Теофія F. K. 2 Сопран, — о. декан Анатоль Кордасевич в Росохачі 5 К (Дн.): о. Ем. Гомзу з Багнєватою, о. Еміліана Вазнянина з Гуминя, о.

ОПОВІСТКИ.

Український Народний Тئاتр Т-ва „Бесіда“ у Львові. Сала Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

В неділю дня 18. лютого пополудні о год. 3. по знижених цінах „Перехитрили“ нар. опер. на 3 дії М. Кропивницького.

В неділю дня 18. лютого вечером о 7 год. „Любов бідного Маркіза“ штука на 5. дії в відслон. О. Фіста, в перекладі Ст. Сілецького.

Білетів раніше набути можна в „Народній Торговлі“, в день представлення при касі від год. 5 п. п. Початок о год. 7. вечером. 2—2

Концерт в честь Т. Шевченка устроює молодіж укр. акад. гімназії і її філії у Львові дня 20. лютого в сали тов. ім. Лисенка. Початок о год. 6½. Вступ на запрошенієм. Добровільні датки приймає ся з подякою. 137 1—2

Бібліотека Товариства „Просвіта“ отворена кожного дня від години 4—6 вечером. 3—10

Банковець, умільний провадиги діловодство і кинговодство кагове, в довшою практикою, пошукує відомію посади в наших кредитових інституціях навіть на короткий час. Може провадити хор і організацію. Оферти приймає Адм. „Діла“ до ч. 350. 135 2—2

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 17. лютого 1917.

ВІЙНА НА СХОДІ.

Від нині рано атакує неприятель наші становища на північний схід від Герестраф. Бої ведуть ся. Коло Станиславова, на південь від Зборова і на південь від Бережан наші полєві сторожі відперли сильніші російські вивідні відділи.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ І НА БАЛКАНИ.

Не було ніяких суцник подій.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Геввер.

З НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 17. лютого 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група війська баварського на ступника престола Рупрехта: На фронті Аргоа і в області Сомми, особливо по обох берегах Анкри, артилерійська боротьба осягнула значну силу. На кількох місцях відперто значнійшій англійській вивідній відділі, а на південь від Мірамон сильнійший атак, виконаний по гурагановім огни.

Група військ німецького наступника престола: Над Еною назахід від Беррі о Бак і в Шампані на південь від Ріпон не вдали ся французські наступи.

Наші летничі ескадри обкинули видатно бомбами важні урядженя за незрительським фронтом. Над Соммою вилетіло в воздух кілька есладів муніції. Гук і стрясене землі було чути ам до Ст. Кантен.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Фронт князя баварського: Коло Іллушг ня південний захід від Луцка, коло Зборова, на південь від Бережан і на південний захід від Станиславова розбили ся російські підпринята.

Фронт архикнязя Йосифа: На горах на північ від долини Ойтош розвинули ся від досвіта бої.

У групі військ Макензена і на фронті Македонським при малій босній діяльності положе не змінило ся.

Перший ген. квартирмейстер Людвигерф.

НА ШКОЛУ ім. Б. ГРІНЧЕНКА

зложил на мої руки в коронах і сотиках. Через Адміністрацію „Діла“: о. М. Левницький в Книжівського 10—, о. Гр. Тимчиншин в Коопників 15—, о. Іван Павлів в Войникова 20—, о. Михайло Кордуба зі Суши 5—, Громада Сукля 20—, Громада Оброшин 15-70, Ім-

рин Козик зі Львова 2—, Андрій Домбчевський зі Львова 2—, Юрій Шмерковський в Відні 10—, Іван Грабар в Бутині 25—, Через Голову Управу У. П. Т. у Львові: Команда піонірів У. С. С. 30 пар теплех нарукавів для бідних дітей шкільних, о. Семків в Миклашова 60—, о. Дмитро Хабурський з Томашівки 10—, о. Ім. Винницький із Залузіа 20—, о. Евг. Шухевич з Підберезь 10—, Коляда з Глинська 20—, Громада Синевідського 20—, Товариство урядників і священників у Львові 20—, Алекс. Овисько з Крзкова 30—, Вл. Гера через руки п. Алекс. Лісковацького збірку 60—, Англія Рудинський з Дрогобичі 100—, Леопольд Балницький уч. в Роздолі через І. Біліньського 40—, Л. Пеленський коляду в Лясичин 70—, о. Мчх. Кручковський через Дирекцію „Дістгра“ (даток Товариства і ошад. в Нагачені) 20—; разом 554-70.

За ці щедри дари в так прикрих для нас часах складова ласкавим жертводавцям в імені шкільної дітвори і їх родичів сим прилюдно сердечну подяку.

Адреса: Управа школи ім. Б. Грінченка, Городецька 95, або Грунвальдська 4. 40 1—1

Оголошення.

Пошукую семінаристи для учинні І. вчительської школи, если можливо та і до шита. — Евгєнія Дявова в Мажівцях, п. Поморави. 134 2—10

Успішна поміч

Для терплячих на скривлене тіла і герби (стрижня зрботного) через носненє лінійних герсатів ортопедичних у дітній і старшій осіб. Лучше хоробі зараз зарадити, як пізно. Конечно треба явити ся особисто.

Для інвалідів штучні руки і ноги (протези) систему швейцарського і американського.

УВАГА. З врачів зміна лікарів і розширення гідоремстат повийзно змоволеня тільки до 1 марта с. р. Приймаю від год 10—1 і 3—6. Рап япор у. директор Фіа. закладів загр. лічично ортопедичних — Львів, вул. Пекарська ч. 12. І. п. 113 2—3

РУСЬКА ШАДНИЦЯ

в ПЕРЕМІШЛІ

вулиця Косцюшка ч. 2.

Принямає і виплачує шадничі вкладки зазедено згодних урядових. Вкладки опрорцентуює за 4%, починаючи вже від сідьдого дня по дек злежича аж до послідого дня перед днем відібраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна вкладати особисто в касі товариства, поштовою карткою, грошевими листами, чеками поштової Шадниці, як Даросціа Шадниці на шадни безкасові достарчав, і в філіях банку австро-угорського в рахунок „Руської Шадниці“

Удїли позачок: а) в грошових платках старичнажи амортизаційними рїтами на протект від 10—45 після вибору позичковичого; б) на зльовбаря ефектїа, в на експлат векселя. Спрєва солучок злегоджуєсь зможливо шире

Посредничать у вкладуваню позачок в Гал. Воєннім Заведеню кредитовім в Кракові.

Важкі інформації і друшїа удїленє казначейств „Руської Шадниці“ ул. Косцюшка. Народний Дїа, І. пов. щоденно безкорисно в годинах урядових від 9—1 год. кромі неділі і українських свєт.

Після § 14. устава „Руської Шадниці“ казначейського черє п. е. адїстерство зугрїтїшних справ вкладки в товаристві „Руська Шадниці“ в Перемішлї вкладють ся до лікційї публікарних, фондїційних і т. п. капіталів, как отже „Руська Шадниці“ публікарну обєсаку. Ш. 16 7

Не на один, а на десятки літ варта купити і заховати

Календар „Просвіти“ на р. 1917.

Повісти в нашій славної минушини, оповіданя, малюнки, жарси, сьомани в сучасних подїях українських героїв зовїрїа і стрїльчїа, статї літературно-науковї і публіцистичнї та часислїні інострації — не трагить ніколи на вартости.

Цїна лиш 2 кор. 50 сот. На випадїе порте треба долучити 30 сот., рекомендацїе 35 сот.

Продає ся тільки за готїаку.

Замовленя і гроші слати на адресу:

Канцелярія Товариства „Просвіта“ Львів, ринка ч. 10. Веч 22—7